

і. Бугера

Науки на свята

ЛННБ України ім.В.Стефаника

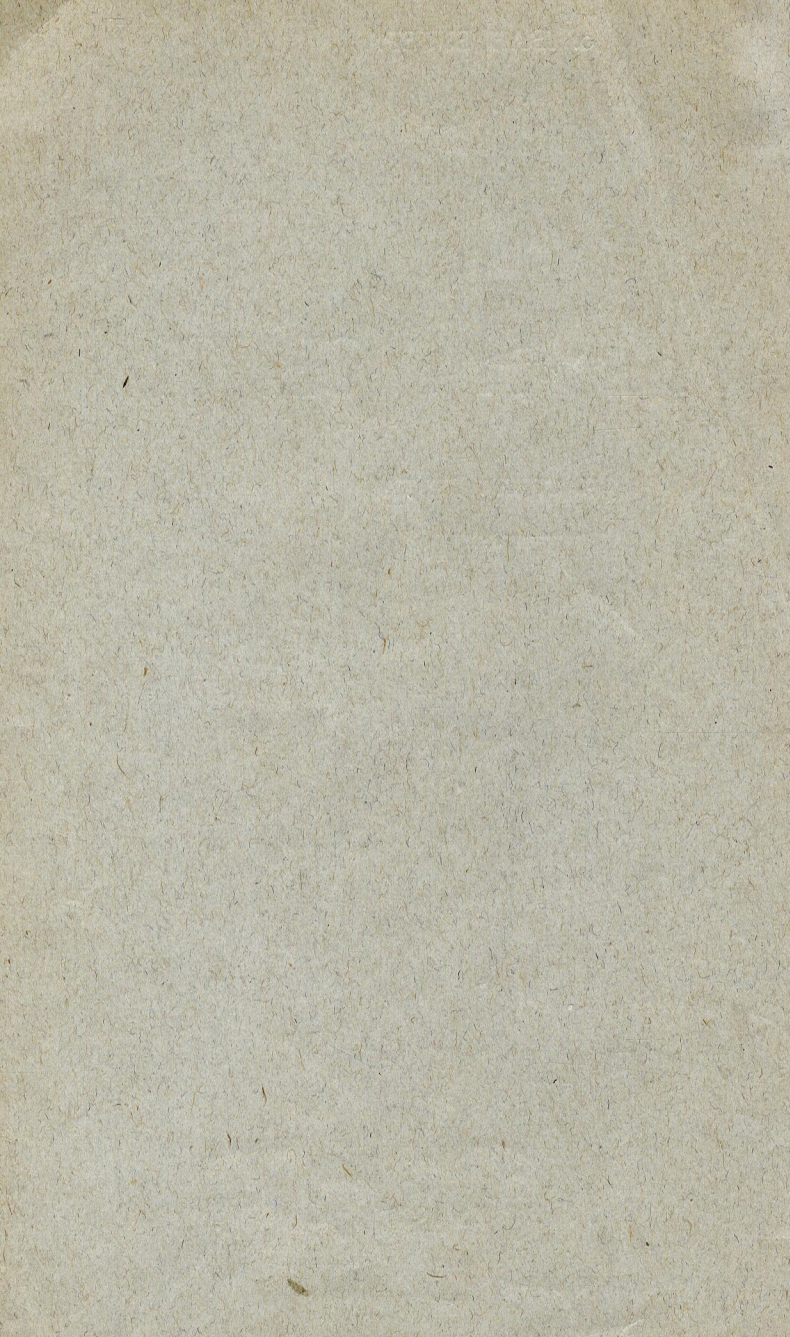
00443390 (N)

о. ІВАН БУГЕРА

НАУКИ НА СВЯТА

ЧАСТИНА ДРУГА

Л Ї В І В, 1935.

о. ІВАН БУГЕРА

НАУКИ НА СВЯТА

ЧАСТИНА ДРУГА

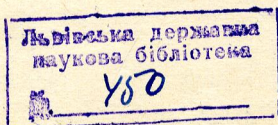
Л Ї В І В, 1935.

Львів. бібліотека
АН. УРСР

Ч. 7408.

„Позволяється печатати“. Від гр.-кат. Еписк. Ординаріату.
Перемишль, дня 23. січня 1935.

† Григорій
Еп. п. В. Г.

ВОСКРЕСЕННЯ Г. Н. І. ХР.

(Неділя Пасхи).

Христос воскрес!

Як далеко й широко стелиться наша українська земля, так далеко й широко йде нині радісна вістка: *Христос воскрес!*

Веселе Різдво, веселі Зелені Свята. Але, як нема світла яснішого від сонця, так нема свята кращого над Великдень.

Ледви поблідла на небі зоря, ледви загорілося на сході небо, а вже спішать побожні люди до церкви на Утреню. Церква заповнюється вірними людьми. У церкві ще глибока тінь. На Божім гробі ще лежить плащаниця, що пригадує нам Христові муки та смерть на хресті.

Аж нараз священик підніс хреста й голосно сповістив радісну вістку: *Христос воскрес!*

І заграли всі дзвони, а з усіх грудей хлинула могутня й радісна пісня про Христове Воскресення. І полинула вона понад зелені поля, понад завітчані левади, понад ліси й гори, ген, ген, по всій Україні...

Радісний і втішний нині день, бо сповнилися слова Христові: *Я побідив світ (Ів. 16, 33).*

А перемога Христа Спасителя є рівночасно й нашою перемогою. Бо коли б Христос не був воскрес, то й ми не воскресли б, а що Христос воскрес, то й ми воскреснемо.

Розважмо сьогодні це питання! *А Ти, о Маріє, Мати Божя, що під хрестом стояла, дай нам цю ласку, воскресення Твого Сина розважати й відповідно до цього наше життя налагодити.*

Вороги Христові бачили, як Спаситель умер на хресті. Однак — це диво — жах перед Христом ще й по смерті Спасителя їх не опустив. Ану ж він буде сильніший від нас? А коли б так гріб отворився і він воскрес? Це суть думок, що з ними вони йшли до Пилата, щоб його просити видати зарядження стерегти гріб Христа. *„Пане, ми згадали“,* говорять вони до Пилата, *„що той обманець сказав, будучи ще живий: Після трьох днів воскресну. Прикажи отже стеречи гробу аж до третього дня, щоб часом не прийшли його ученики й не вкрали його та не сказали людям: Встав з мертвих, і буде послідний обман гірший першого (Мат. 27. 63.).*

На таке представлення справи Пилат сказав їм: *„Маєте сторожу, йдіть, стережіть, як знаєте. Вони ж пішли й обезпечили гріб запечатанням каміння і сторожею“.* (Мат. 27. 65.)

Однак даремно! Не поміг ворогам тяжкий камінь, що ним закрили гріб Ісуса. Не допомогло військо, що на приказ Пилата сторожило при гробі! Скінчилася злоба жидів, пропала сила смерті. Ледви стало зоріти першого дня по суботі, тобто в неділю, Спаситель воскрес славно й побідно. Терновий вінок перемінився у вінець слави, криваві рани — в ясні рубіни, хули жидів — в ангельські привіти, а жалісна смерть — у благословенне життя.

Та воскресення Христа дає й нам запоруку, що й ми колись воскреснемо. Христос Спаситель приобіцяв нам виразно, що воскресить людей в останнім дні, цебто при кінці світа. *„Я є воскресення і життя, хто вірить в мене, хоч би й умер, житиме“.* (Ів. 11. 25). А на іншій місці каже так: *„Прийде година, коли мертві почують голос Сина Божого, а котрі почують, оживуть“* (Ів. 5. 25).

Коли Христос умер на хресті й лежав у гробі, то хто ж міг повірити в його обітницю? Однак через своє воскресення утвердив Він віру в наше воскресення. Він показав, що смерть не має над Ним жадної сили, що Він пан життя й смерті. Він, що має владу віддати життя й владу знову його взяти (Ів. 10. 18). Або, як каже св. апостол Павло: *„Бо як в Адамі всі вмирають, так і в Христі всі оживуть“* (1. Кор. 15. 12). Наш прародител

Адам спровадив своїм гріхом на світ смерть, що від цього часу панує над людиною. Христос же є другий Адам, другий духовий прародич. Він побідив смерть і приніс нам нове життя. І як Адам вщепив смерть у наше тіло, бо ми від нього походимо тілом, так і Христос своїм відкупленням защепив у наше тіло воскресення.

Наше тіло подібне до того яйця, що виглядає, неначе мертве. Однак приходить час, коли з нього стає пискля — нове життя. І як пискля пробиває шкаралупу й приходить до життя, так і людина встане колись до нового життя. Як не поміг камінь, що ним жиди привалили гріб Ісуса Христа, не допомгла сторожа, що її поставили при гробі Ісуса, бо Христос славно воскрес із гробу, так буде й з тілами померлих. Наші тіла можуть бути спалені й вітер розвіє їх попіл по цілім світі, можуть пожерти їх дикі звіри чи морські риби, може наш гріб зарости травою, деревами й слід за ним пропасти, можуть на гробі нашім повстати дома, міста, озера чи ріки — однак прийде час, коли всемогутній Бог, що створив людину з нічого, в одній хвилині назад покличе до нового життя.

По воскресенні Спасителя ми можемо сміло повторити слова апостола: *„Ми віримо, для того говоримо, знаючи, що хто воскресив Господа Ісуса, і нас з Ісусом воскресить“* (II. Кор. 4. 14).

Та наша радість походить нині ще й з того, що так, як ми колись воскресемо, так воскресне, повстане й цілий наш український нарід до нового й кращого життя.

Був час, коли ми, українці, мали своїх королів, князів, бояр та шляхту могучу, багату й славу. Наші предки не були такі бідні й без сили, як ми. Були часи, коли наша слава Україна, тепер безсила, заплакана сиротина, була державою славною й сильною. Вона була сильним і могучим оборонцем Христової віри перед поганами. Тоді, як ті зорі на небі, світили по нашій країні великі й славні церкви та великі й багаті манастирі. Деякі з них ще й до нині заховалися, як дорогі нам пам'ятники нашої славної бувальщини.

Наші батьки любили Бога, любили св. Церкву й свою милу батьківщину. Вони вміли постояти за свою святу віру й за свій нарód.

Однак вороги, а головню наша внутрішня незгода, привели наш нарód до упадку. Не стало нашої держави, не стало наших королів, князів, бояр, наша шляхта покинула свій нарód, як ученики Христа.

Ба, що більше! Ми діждалися тепер часів, коли ці славні храми Божі, свідки слави дідівщини, нинішні господарі — большевики — або зовсім замикають, або обертають на театри, кіна, дома забав та клюби. В Києві замкнено Десятинну церкву, що її побудував св. Володїмир, одну з найкращих наших пам'яток, та перемінено на протирелігійний музей. З печер нашої славної Києво-Печерської Лаври, викинено тіла монахів, що їх нез'єдинена Церква почитала святими, а сам монастир перемінено на світські цілі. Між іншими замкнули й одну г.-кат. церкву Покрови Пр. Богородиці в Києві, а її пароха Всв. о. Щепанюка вивезли на Соловецькі острови. Зневажають і забороняють святкувати людям дні святочні, а головню Рїздво Христове й Воскресення. В тім часі, коли ми тут радісно святкуємо Воскресення, наші браття в Україні мусять тяжко й гірко працювати. А щоб відтягнути людей від церкви, то устроюють у ті дні навмисно протирелігійні й богохульні обходи та забави. А як виглядають ті большевицькі обходи, то послухайте! Попереду тієї процесії несуть великанські плякати та написи про неправдиву перемогу науки над „темною“ релігією. За ними везуть на возах повикривлювані ляльки, що мають представляти Бога Отця, Божого Сина й Пр. Дїву Марію. При кінці такої процесії палять ті ляльки в супроводі поганих дотепів та мерзотних промов.

Ось так. З тих місць де колись за наших предків, за наших князів і бояр, лунала слава Божа — несеться тепер хула й зневага імени Бога.

І щож! Може ми пропадемо? О, ні! І ще раз, ні! Нарód, що має таку славу бувальщину, таку славу минувщину, нарód, що є відвічним мешканцем тієї кра-

їни, що її зросив своєю кров'ю й застелив своїми кістками, не може пропасти. Він мусить устати з упадку та прийти до кращої й ліпшої будучности: бо все гине, „слава не поляже, не поляже, а розкаже, що діялось у світі, чия правда, чия кривда і чий ми діти“.

А ми діти тих славних і побожних батьків, що будували ті прекрасні й величні храми Божі, що їх сьогорні комуністи розбивають і руйнують. І тому ми віримо, що так, як Христос терпів, поки воскрес у славі, так і цілий наш український нарód через терпіння, молитву й працю над собою дійде до радості й слави. І перші християни страдали, поки християнство поширилося в світі. В їх терпінні була велика сила, більша, ніж у ворожій перемозі. Ми віримо, що Христос воскрес! Віримо, що й Україна воскресне у славі та величі... Віримо, що й ми по наших житті воскреснемо й увійдемо з Христом у небо, щоб святкувати там вічний великдень. Амінь.

ВОСКРЕСЕННЯ Г. Н. ІС. ХР.

(Світлий Понеділок).

*Се день, що створив його Господь,
порадуємось і повеселімся в нім.*

(Церк. пісня).

Великдень — це свято радості. Великдень — це день, що його створив Господь. Великдень — це день втіхи й розради для молодого й старого. В церкві майже невинно гомонить радісна, ликуюча пісня: *Христос воскрес!* І всі інші пісні й ціле богослуження таке радісне. *Се день, що створив його Господь, порадуємось і повеселімся в нім.* Рівно ж і священник одягнений в щонайсвітліших ризах. А скоро тільки скінчилося в церкві Богослуження, вийшла під церкву на майдан розсміяна й розбавлена, молодь і нуж виводити „гагілки“, — ті чудові пісні, гри та забави, що в них вложила душа українського народу свій біль, свій смуток і свою радість. А хлопці дзвонять і дзвонять... А ті дзвони інакше гомонять, ніж звичайно... Якось веселіше, якось відрадніше...

А там повиходили старі господарі й господині та з вдоволенням глядять на ту усміхнену й розбавлену молодь, пригадують собі свої літа молоді й самі неначе молодіють... А й природа відповідає хвилі. Сонце світить довше й веселіше. Садок ожив, з'явилися говірки птахи та зацвірінькали. Ліс зашумів весняним, молодецьким згуком і сосни запахли смолою...

І коли ми сьогодні святкуємо другий день Великодніх Свят, застановімся в нинішній науці: *Яка причина тієї загальної радості.*

Вся вага нинішньої хвили і вся наша радість походить з того, що: *Христос Воскрес!*

Який глибокий смуток панував у серцях учнів і приятелів Ісуса Христа, коли їх учитель лежав мертвий у гробі. Та не тільки смуток, але і страх опанував апостолів перед жидами. Тому потайки сходяться у свою кімнату, замикаються щільно від світу, нікуди не виходять, тільки нишком моляться та розважають про великі події останніх днів.

Але цей смуток мав перемінитися їм на радість. Учитель не остався в гробі! Бо скоро настав ранок третього дня, як Ісус Христос лежав у гробі, душа Христа получилася знов із тілом, і власною силою вийшов Спаситель із гробу. Не поміг тяжкий камінь, що ним закрили вороги Ісусів гріб. Не допомогло військо, що на приказ Пилата сторожило при гробі. Ледви зачало в неділю рано зоріти, Спаситель воскрес славно й побідно, як це сам провіщав: „*Ніхто не бере її (душі-життя) від мене, а я кладу її сам; і маю власть положити її і маю власть знов взяти її*“ (Ів. 10. 18).

Тому, хто ж може описати радість, що запанувала в серцях Христових учнів, коли задихані жінки вбігли до хати апостолів і звістили: *Христос Воскрес!* Мимохить приходять нам на думку слова Спасителя до учнів перед Його муками: „*Ви будете мати тепер смуток, та знов (пó воскресенні) побачу вас, і врадується серце ваше, і вашої радості ніхто не візьме від вас*“ (Ів. 16. 22).

А ця глибока радість апостолів через воскресення Христове мала таку велику силу, такий великий вплив на них, що вони, ще недавно перестрашені, що зо страху перед жидами позамикалися щільно від світу, йдуть тепер відважно в світ і прилюдно перед цілим світом проповідують про воскресення Ісуса Христа. Тому то св. апостол Павло називає воскресення Ісуса Христа основою цілої нашої віри. Він каже: „*Коли Христос не воскрес, тоді марне й наше проповідування, марна й наша віра. Тепер же Христос воскрес із мертвих, первісток між помершими. Бо як в Адамі всі вмирають, так і в Христі всі оживуть* (І. Кор. 15. 14. 20. 22). А що в Христі всі колись оживуть, то звідси походить причина й нашої радості.

Та радість наша має ще й другу причину, а то цю, що й ми також воскресли.

Ще недавно гріхи давили нашу совість, і сумом сповивалося наше серце. Ще недавно не тільки ми, не-
наче той Юда, продали нашого Брата Ісуса Христа, але
прибивали Його до хреста та вбивали Його нашими грі-
хами. Але ми відбули великодню сповідь. Каянням
змили свою душу й скріпили її силою найсв. Євхаристії.
І звідси походить сьогодні наша радість. Бо як Христос
переміг смерть і встав із гробу, так і ми вирвалися
з обіймів своєї духової смерти, вирвалися з рук нашого
ворога — діавола, звільнилися з наших гріхів. Ми вос-
кресли до нового життя!

Але пам'ятаймо слова св. апостола Павла: „Хри-
стос, уставши з мертвих, уже більше не вмирає“ (Рим.
6. 9). Тому належить нам уважати, щоб через нові
гріхи, не втратити відзисканої в св. великодній Сповіді
ласки. Бо коли ми її наново втратимо, то стаємо більше,
як колинебудь, негідні Божого милосердя і наче накли-
куємо Його справедливість, щоб нам більше не простив.

Справді, читаємо у св. Євангелії, що Спаситель
воскрешав померлих, але не читаємо, щоб другий раз
вернув життя бодай одному, що вдруге помер. Чита-
ємо, що відпустив перші гріхи й дав свою ласку гріш-
никам, але не знаходимо, щоб комусь відпустив другий
раз і поступив милосердно з таким, що по першій про-
щенні попав знову в гріхи. Навпаки, Ісус Христос
пильно перестерігає кожного, щоб більше не грішив,
кажучи: „Вже не гріши, щоб тобі що гіршого не ста-
лося“ (Ів. 5. 14). А перестерігає Ісус Христос не тому,
мов би Боже милосердя не завсіди відпускає хоч би
найчисленніші і найтящі гріхи, але тому, що такий
грішник, через свою запеклість звичайно кам'яніє
у своїх гріхах, його воля стається нечуткою і непри-
ступною для Божої ласки. Тому пильнуймося, коли ба-
чимо, як трудно двигнутися з поновних гріхів. Слу-
хаймо, що говорить про таких грішників св. апостол
Петро: „Ліпше їм було не пізнати дороги справедливо-
сти, як пізнати і відвернутися назад від св. заповіді,
котру їм передано“ (II. Петра 2. 21). А св. апостол Па-
вло ще ясніш навчає: „Неможливо тих, що раз просві-
чені й спробували небесного дару й стали учасниками

святого Духа, й спробували не менше доброго слова Божого, і сил budouчого віку, а впали, знов обновляти до покаяння, їх, що знов розпинають собі Сина Божого й зневажають“ (Євр. 6. 4). Зрештою, трудно вимагати від Господа Бога, щоб відпустив людині гріхи, наділив її новою ласкою, коли людина ломить дану Йому обітницю й відплачує чорною невдякою за одержані великі добродійства. Рівно ж і злий дух добре пам'ятає, коли людина вже раз вихопилася з його рук. Тому, коли знову поновно впаде в його сіти, то стає обережніший і накладає на людину сильніші кайдани, щоб її ліпше в них вдержати. „Коли ж нечистий дух вийде з чоловіка (каже Христос), ходить по сухих місцях, шукаючи відпочинку і не знаходить. Тоді каже: Верну в свій дім (зн. в чоловіка), звідки я вийшов; і прийшовши, знаходить його порожним, виметеним і украшеним. Тоді йде й бере зі собою сім духів лютіїших від себе, і увійшовши, живуть там; і бувають послідні річи того чоловіка гірші від перших“ (Мат. 12. 43).

Ось тому тепер, коли ми в св. великодній сповіді повстали з гріхів, і воскресли до нового життя, пильнуймо, щоб ми в них знову не впали. Пам'ятаймо слова св. апостола Петра: „Будьте тверезими, сторожіть, бо ваш противник, діявол, як лев, рикаючий ходить, шукаючи, кого пожерти, йому спротивляйтеся, сильні вірою“ (Петро 5. 8).

Погляньмо на нерозумні звір'ята. Коли якесь звіря вихопилося раз з великою трудністю з сітей, як воно проворно стережеться, щоб другий раз не потрапити туди.

А ми, люди, що маємо від Бога розум і волю, мали б ми не пильнувати, мали б ми не стерегтися всього, що веде до гріха?

*
**

Та наша радість походить ще із того, що так як ми воскресли, так повстав, воскрес і наш український народ до нового й кращого життя.

Був час, коли ми мали своїх великих та славних королів і князів, що дбали про силу, щастя й освіти народу, мали ми славне козацтво, що за віру, за волю в могили лягало.

Та — минулося!... Вороги, а найбільше наша внутрішня незгода довела наш народ до упадку. У своїй рідній хаті, на своїй прадідній землі ми наймитами стали... Ми осталися самі-самісінькі, без оборони, без права, без школи, й без правди... Нашу мову й нашу народню честь потоптали, над нами вже панахиду правили...

Аж ось з'явилася людина, священик М. Шашкевич, що підніс сміливо голос і крикнув до цілого народу, що попав у такий тяжкий і темний сон:

*„Відкинь той камінь, що ти серце тисне,
Дозволь, в той сумний тин,
Най свободоньки сонічко блисне,
Ти не неволі син!“*

І нарід із просоння пробудився! Нарід, що був уже давно завмер, несподівано встав і воскрес до нового та кращого життя. Наше слово, що досі мало право хіба в сільській, курній хаті, голосно залунало й у церкві, в письмі, а там і по цілім світі... І тому сьогодні така велика наша радість, така глибока наша втіха!

Та радіючи, — навіть на хвилину не забуваймо про те, що ми ще не визволились цілком від наших власних гріхів. У нас же, що голова то розум, що серце, то бажання!... А на такому ґрунті важко здобувати свою ліпшу долю. Ми завжди тільки себе бачимо, а не інших, про рідний край забуваємо, вперто хочемо, щоб тільки на нашім стало, хоч би від того цілий світ перевернувся. А це непростенний гріх, це над гріхами гріх! А таких закам'янілих і непоправних грішників у нас дуже багато й тому така тяжка та гірка наша доля, бо Господь Бог закам'янілих і непоправних грішників тяжко карає. Прим. Содом і Гомора. І хоч не всі були там грішники, але Бог на грішників і на праведників назагал допускає терпіння.

Пізнавши, яка причина нинішньої радості, зложім же щиру подяку Ісусові Христові, що взяв на себе гріхи світа, викупив нас, як каже апостол, від прокляття закона, а своїм воскресенням дав нам запоруку, що й ми

колись воскреснемо. А святкуючи сьогодні світле Воскресення Христове, святкуймо також і воскресення наших душ, позбуваймося наших особистих і народніх гріхів, ставаймо до праці в наших рідинах, у нашій громаді, в школі, в церкві, в наших народніх установах, стіймо кріпко при нашій вірі, ходім дорогою заповідей, а тоді мусить настати Великий День Воскресення, — день Правди, Свободи та золотої Волі... Амінь.

ВОСКРЕСЕННЯ Г. Н. ІС. ХР.

(Світлий вівторок).

„*Мир вам!*“ (Ів. 20. 21).

По полудні тієї неділі, що Ісус Христос воскрес із гробу, зібралися апостоли в однім домі і зо страху перед жидами позамикали всі двері й вікна. Несподівано з'явився і став посеред них Ісус Христос і сказав їм: „*Мир вам!*“ (Ів. 20. 21). Апостоли настрашилися, бо думали, що бачать духа. Ісус спитав їх: „*Чого стривожилися ви, і чому думки повстають у ваших серцях? Дивіться на мої руки і на (мої) ноги, що се я сам; дотикайтесь і пригляньтесь; бо дух тіла і костей не має, як бачите, що я маю. (І се сказавши, показав їм руки і ноги). А коли вони ще не вірили з радості, і дивувалися, сказав їм: Маєте тут що їсти? Вони ж дали йому кусник печеної риби. І взявши їв перед ними*“ (Луки 24. 38).

Перші слова, що ними Ісус Христос по своїм світлім воскресенні привітав апостолів, були: *Мир вам!* Тому розважмо в нинішній науці:

1) *Що це є мир.*

2) *Як належить обати, щоб панував мир.*

Мир чи спокій — це річ, що її бажає тепер цілий світ. І нічого іншого нині світ не хоче, тільки миру-спокою. Слово мир не сходить тепер із уст батьків родини, за спокоем-миром зітхають цілі села, парохії й народи. І не дивно, бо спокій-мир це джерело всякого добробуту, це основа життя родинного, громадянського й цілого народу. Наша народня приказка каже: *Мир і згода будує, ненависть і незгода руйнує.* І тому Ісус Христос, по своїм воскресенні, не міг принести кращого дарунку своїм учням, як мир.

Без миру, любови, спокою й згоди не були б могли апостоли довершити такого великого діла: навернення народів. А щоб колись не вкралася між апостолів незгода — Ісус Христос, по своїм воскресенні поручив св. Петрові пасти своє стадо: „*Паси мої вівиці! Паси мої ягнята!*“ (Ів. 16. 17).

Цей мир був і між першими христіянами. Безліч вірних мали одне серце й одну душу. „*А у множества віруючих було одно серце і одна душа*“ (Діян. 4. 32). Навіть їх противники казали про них: „*Гляньте, як вони взаємно любляться*“.

Цей мир поручає й нам воскреслий Спаситель: „*Нову заповідь даю вам, щоб ви любили один одного, як я полюбив вас, щоб і ви любили один одного. По сім пізнають всі що ви мої ученики, коли любов матимете між собою*“ (Ів. 13. 34).

А на іншій місці св. Письма читаємо: Одного разу жидівський законовчитель запитав був Ісуса: котра заповідь в законі найбільша? А Ісус Христос відповів: „*Любитимеш Господа Бога твого всім серцем твоїм і всею душею твоєю і всею думкою твоєю. Це найбільша і перша заповідь. Друга подібна до неї: Любитимеш ближнього твого, як себе самого. На сих двох заповідях увесь закон і пророки стоять*“ (Мат. 22. 37).

Читаємо в творах св. Єронима, що коли св. апостол Іван постарівся і не міг ходити, учні носили його на плечах до дому Божого. Там апостол молився разом із усіма христіянами й проповідав їм Христову науку. Не трудно собі уявити, як то вірні слухали уважно проповіді з уст Христового улюбленця і яка глибока тиша мусіла бути в церкві, коли св. старець розкривав уста. А про що проповідував св. Іван? Я вам скажучу. І то цілу проповідь вам повторю слово в слово. Ціла проповідь св. Івана була така: „*Діточки, любіть одін одного*“ — і більше нічого. І коли св. апостол все одне й те саме другий, третій, четвертий чи десятий раз навчав і на тім кінчив, усі думали, що св. старець забувається і не пам'ятає, що те саме говорить уже другий чи десятий раз. Вкінці спитали його: „*Апостоле Божий, чому говориш нам завсіді те саме?*“ На те відповів св. Іван: „*Так сказав мені Господь; як будете одін одного любити, то сповните увесь закон*“.

Та, на жаль, цього миру, цієї згоди й любови нема в цілім нинішнім світі, а головню серед нашого українського народу.

Багато, багато мали ми різних ворогів за час цілої більш як тисячелітньої нашої історії. Вони були більш і менші. Вони сусідували з нами, або жили дальше від нас. Вони докучали довгий час чи коротше. Вони зробили нам більш чи менші шкоди. Та найбільший зо всіх наших ворогів, що ми їх колинебудь мали, то була незгода між нашим народом. Цей ворог найбільший зо всіх наших ворогів, що ми їх колинебудь мали. Він такий давній, як давня історія нашого народу. Він найдошкульніше нам докучав і по нинішній день докучає. Він зо всіх наших ворогів зробив нам найбільше шкоди і шкодить нам дальше по нинішній день.

Коли переглянути історію нашого народу, почавши від найдавніших часів, а скінчивши на останнім бунті частини наших Соколів підчас ювілейного здвигу у Львові, дня 1. липня 1934 р., то можемо сміло сказати, що наш нарід є уосібленням незгоди, ворохобнечі, бунту й анархії. У нас що голова, то розум, що серце то бажання. Тому не дивно, що наш народ, не зважаючи на такі великі жертви, що приніс на жертівник своєї державности, тієї держави до нині не має і не буде мати так довго, поки буде повторятися в нас історія Батурина¹⁾, поки серед нашого народу не переведуться „татарські люди“²⁾, та поки не перестане в нас кликати кров брата про пімсту до неба.

**

А тепер спитаймо, де шукати причини цієї незгоди серед нашого народу?

Щоб знайти причину цієї незгоди серед нашого народу, не треба далеко шукати.

1) Батурин, столиця гетьмана Мазепи, спалений Меншиковим 1708 р. через зраду якогось нікчемника, що показав москалям таємні ходи до фортеці.

2) „Татарські люди“, себто українські громади, що раз-у-раз бунтувалися проти князів, а як тільки з'явилися в Україні татари, переходили на їх бік.

Кажуть, що коли людина має нечисту й заражену кров, то на її тілі, на її обличчі прокидаються різні чираки й боляки. А на лиці нашого українського народу бачимо рівнож страшні чираки й боляки. А звідки вони походять? З зараженої крові в наших родин. Так наші хорі родини перенесли хору кров до організму нашої нації. Бо родина — це корінь людського роду, це перший природний і найсильніший зав'язок всякої суспільності, це насіння племені, народу, раси й держави. І тут саме лежить причина злого.

А тепер спитаймо: як цьому лихові зарадити? Коли в людськiм тілі кров зіпсута, то невистарчить прикладати плястер на відкриту рану, бо це нічого не може, але треба старатися вбити цього бакциля, що є причиною тієї гниючої рани в самiм зародку. Це саме мусимо сказати й про цілий український народ. Коли хочемо, щоб український народ був спосібний до життя і здоровий, то мусимо взятися до лікування української родини, що є основою й корінням цілого народу.

А тепер пригляньмося бодай коротко до тієї справи. Головною основою родини є досконала, повна згоди, любов, або іншими словами — мир у родин.ах.

А як виглядає цей мир у наших родин.ах? Прийшов батько п'яний до хати, взяв жінку за волосся і б'є, обкладає кулаками, що сили в нього, а діти кричать на ціле горло: тату! мамо! Вкінці мама видерлася з рук п'яного, втікл.а через пліт на сусідське подвір'я й обкидує чоловіка останніми словами й видумками, а діти слухають... і беруть собі приклад... Потім батько й мати цілими тижнями, а нер.аз і місяцями до себе не говорять, а діти ростуть і виховуються... Виховуються й ждуть смерті своїх батьків, щоб якнайскоріше загарбати їх майно... й знову так жити, як їх батьки жили...

Таке діється по наших родин.ах, таке „мирне“ життя й між нашими сусідами, між нашими громадами й у цілому українськ.ому народі. Наші сусіди за марну курку чи кавалок межі процесуються нер.аз цілими роками, а ще й на смертній постелі одiн од.ному не хоче простити: „вмру, а йому не подарую!“ І якже можна вимагати, чи хоч би тільки сподіватися, згоди, пошани для авторитету й обов'язку супроти своєї батьківщини від такого народу, що складається з людей, що в своїм

житті ніколи нікого не шанували, навіть своїх батьків, і ніколи за своє ціле життя ні з ким у мирі, спокою й любові не жили...

*
**

Пізнавши так коротко, що означає мир, спокій, як тяжко покутує наш нарód, що не живе життям миру — постановім собі жити мирно, в згоді, шанувати авторитет нашої св. Церкви, бо тільки нам по давній нашій славі осталося, а тоді ніяка жертва для святої справи не пропаде. Пам'ятаймо, що де нема миру, любови й згоди, там нема нічого. Таке вже природне правило й на те нема іншої ради, як перевиховати наші родини, почавши від себе самих.

А щоб це скоріше могло статися, просім нашого Спасителя, щоб той мир, що його приніс по Своїм воскресенні Своїм апостолам і учням — запанував у наших родинах, у наших громадах, у наших парохіях, у наших українських установах і в цілому нашому українському народі. Амінь.

ВОЗНЕСЕННЯ.

*Піднявся, і облак взяв його
від їх очей (Діян. 1, 9).*

Сорокового дня після Воскресення явився Ісус Христос апостолам і так, як перед своїми муками, в день смутку спожив з ними останню вечеру, так і тепер, перед Своїм вознесенням у день радості з'їв з ними кусок печеної риби і в останнє здав на них діло обнови людського роду. Потім приказав їм з Єрусалиму не виходити, а чекати обітниці Отця, щоб то велів їм остатися в місці, аж поки не зійде на них св. Дух. А коли зійде на них Дух святий, будуть свідками, тоб то проповідниками Його науки по цілім світі. Опісля вивів їх на гору Оливну, там поблагословив їх і вознісся на небо, а хмари закрили Його.

Апостоли все ще стояли й з жалем дивилися за Ісусом, аж ось з'явилися два ангели в білих одежах і сказали: „*Мужі Галилейські, чого стоїте й дивитеся на небо? Сей Ісус, що взнісся від вас на небо, так само прийде, як ви його бачили, коли відходив на небо*“ (Діян. 1, 11), тоб то прийде ще раз при кінці світу. А вони (поклонившись йому) повернули в Єрусалим з великою радістю (Лук. 24, 52).

І коли ми сьогодні на цю пам'ятку святкуємо Вознесення Господа нашого Ісуса Христа, застановімся в нинішній науці: длячого Ісус Христос вознісся до неба? А саме:

1. Щоб, як людина, увійти до своєї слави.
2. Щоб просити Отця небесного за нас.
3. Щоб зіслати св. Духа на апостолів.
4. Щоб і нам приготувати місця в небі.

1. Ісус Христос вознісся до неба, щоб, як людина, увійти до своєї слави.

Ісус Христос є правдивий Бог і правдивий чоловік. Божество й людство в Ісусі Христі злучене в одній Божій Особі нероздільно, незмішано й неперемінно, Ісус Христос висказується про себе раз як про Бога, другий раз як про людину. Це говорить нераз в однім і тім самім реченні. В первосвященній молитві при Тайній Вечері молився Ісус Христос: „*А тепер прослави мене ти, Отче, у тебе самого, славою, котру я мав у тебе, заки повстав світ*“ (Ів. 17, 5). І тому Христос, як людина, є правдивий Син Божий і Йому, як людині, належиться Божий поклін. Однак Ісус Христос, будши безконечно покірний, не жадав тут, на землі, Божої почеси для себе, як людина, вже з огляду на жидів, що почитали тільки одного Бога Отця. Але нераз зазначував, що пізніше буде жадати й буде приймати таку саму почесь, як Бог Отець. Це бачимо, що коли жиди переслідували Ісуса, що уздоровив спаралізованого в суботу, Ісус відповів їм: „*Мій Отець досі ділає, і я ділаю. Для того отже ще більше старалися Юдеї його убити, що не тільки на-рушував суботу, але й називав Бога своїм Вітцем, роблячися рівним Богу. А Ісус відповів їм: ..Отець не судить нікого, а весь суд дав Синові, щоб всі почитали Сина, як почитають Вітця. Хто не почитає Сина, не почитає Вітця, що його післав*“ (Ів. 5, 16).

І тільки, коли Ісус Христос вознісся до неба зо своєю людською природою, тоб то з душею й тілом, і сів по правиці Бога Отця, бере участь у славі Божій і жадає від нас Божого почитання. Це бачимо з прашальної бесіди при Тайній Вечері, що в ній жадає Ісус від учнів, щоб завели новий спосіб молитви, а саме, щоб просили Бога Отця в ім'я Ісуса: „*Я йду до мого Вітця. І чогонебудь попросите в моє ім'я, те зроблю*“ (Ів. 14, 13). „*Коли попросите чого Вітця, дасть вам в ім'я моє. Досі не просили ви нічого в моє ім'я; просіть а дістанете, щоб ваша радість була повна*“ (Ів. 16, 23). Тому св. апостол Павло кличе: „*Щоб в ім'я Ісуса клонили коліно всі небесні, земні і підземні і всякий язик визнавав, що Господь Ісус Христос є в славі Бога Вітця (Филип 2, 10) і нехай поклоняться йому всі ангели Божі*“ (Євр. 1, 6).

І тому, коли Ісус Христос вознісся до неба і сів на престолі в славі Бога Отця, віддаймо Йому, як Боголюдині, честь Божу, припадім на коліна перед престолом слави Його, просім часто й побожно, щоб і нас колись забрав до неба і зробив співниками небесного щастя й слави.

2. Ісус Христос вознісся до неба, щоб просити Отця небесного за нас.

Коли син розгніває чимсь свого батька і той не хоче йому щось купити, або хоче його покарати, а має старшого брата, що його батько дуже любить, то посилає до батька свого старшого брата, й той заступається перед батьком за своїм братом, щоб той йому купив бажану річ, або не карав його. Іншими словами: старший брат заступається перед своїм батьком за своїм молодшим братом.

Подібно заступається за нами перед своїм Отцем небесним Ісус Христос. Ми прогрішилися і заслужили собі на кару Божу. Господь Бог відвернув від нас своє батьківське лице, відмовив нам ласки та дарів Божих. Та тут приходить нам в поміч брат по тілі Ісус Христос. Він показує своєму небесному Отцеві свої святі рани й каже: „Отче Предвічний, поглянь, як дуже я люблю цих людей. Поглянь, які рани за них я перетерпів! Це правда, що вони заслугоють на кару, але спам'ятай, що я їх кару вже відтерпів, переносячи страшні муки й ганьблячу смерть на хресті. Це правда, що вони не заслугоють ізза свого непослуху на ласку — але поглянь: я був Тобі послушний від виффлеємської стаєнки аж до смерти на хресті й заслужив собі на ласку. Отже пощади їх і не карай їх. Дай їм свою ласку з любови до мене“.

Так просить безпереривно за нас, людей, Ісус Христос, Син Божий, свого небесного Отця і через заслуги Його, Отець небесний здержує свою караючу руку й дає нам щедрі ласки. Для того каже св. апостол Іван: „Та коли хто й згрішить, маємо заступника перед Вітцем, Ісуса Христа, праведника. А Він помиренем за наші гріхи, та не тільки за наші, але й цілого світа“ (Ів. 2, 1). А св. Павло називає Ісуса Христа посередником між Богом та людьми. „Бо один Бог, один і посередник між Бо-

гом і людьми, чоловік Христос Ісус, що дав себе самого на відкуплення за всіх" (1. Тим. 2, 5). І тому, коли не сміємо звернутися до Бога Отця, удаймося до Ісуса Христа, що даний нам за посередника. А Отець небесний нічого не відмовить своєму єдинородному Синові, що переніс з любови до людей такі страшні муки.

3. Ісус Христос вознісся до неба, щоб зіслати на апостолів, а через них і на нас, св. Духа.

Коли Ісуса Христа не стало на землі, то це слово, що його приніс Христос з неба, мали нести далі між людей Його вірні апостоли й учні. Вони одержали такий приказ, таке припоручення: „Як мене післав Отець і я посилаю вас" (Ів. 20, 21). Ідіть отже, навчайте всі народи, християчи їх в ім'я Вітця і Сина і святого Духа, навчаючи заховувати все, що я заповідав вам (Мат. 28, 19). Однак вони не могли цього виконати, бо не розуміли мов тих народів. А неможливо, щоб вони були могли скоро вивчитися тих мов, бо раз, що на те треба було багато часу, а по друге, вони були невчені.

Знав про те Ісус Христос і тому перед своїм вознесенням сказав до апостолів: „Я упрошу Вітця і іншого Утішителя дасть вам, щоб був з вами по віки (Ів. 14, 16). А утішитель, Дух Святий, котрого пішле Отець в ім'я моє, той навчить вас всего" (Ів. 14, 26).

А на іншій місці сказав: „Не журіться, як і що скажете, бо дасть вам у ту хвилю, що маєте сказати; бо не ви є тими, що говорять, але Дух вашого Вітця, що говорить у вас" (Мат. 10, 19).

І тому, коли Ісус Христос вознісся до неба, зіслав десятого дня на апостолів св. Духа, що не тільки в дивний спосіб навчив їх всіляких мов і розуміти науку Ісуса Христа, що її мали проповідувати народам, але запалив їх волю, додав їм сили, й вони скоріше воліли понести муки й смерть, як заперестати проповідувати слово Боже й відректися Христової віри.

Та Ісус Христос вознісся до неба не тільки тому, щоб зіслати св. Духа на апостолів. Він вознісся до неба, щоб і нам зіслати св. Духа. Той св. Дух просвічує наш розум, щоб ми могли пізнати правди нашої св. віри, за-

палює нашу волю молитися, терпеливо зносити наші хрести й терпіння, та поборювати наші пристрасти й покуси, привертає нам назад утрачене через гріх синівство Боже, робить з нашої душі свою святиню і мешкає в ній. „Чи не знаєте, що ви є храмом Божим і Дух Божий мешкає в вас?“ (1. Кор. 3, 16).

Тому дякуймо Ісусові за цю велику ласку св. Духа. Коли скоро будемо святкувати свято на честь св. Духа, тоб то пам'ять Зіслання св. Духа на апостолів, то просім і благаймо Ісуса Христа, щоб той св. Дух осіяв і нас своєю ласкою, просвітив наш розум, запалив нашу волю до доброго, замешкав в наших душах, а в наших терпіннях був нам утішителем і нашою підпорою.

4. Вкінці Ісус Христос вознісся до неба, щоб приготувати нам місця в небі, тоб то постаратися, щоб і ми дісталися до Нього, в Нього замешкали й з ним були на віки щасливі.

Коли якась родина перепроводжується до нового місця, або чужого краю, то звичайно наперед удається до того місця батько родини, щоб перше, поки приїде родина, постаратися про гарне помешкання і про все те, що родині потрібне.

Через якийсь час діти тужать за своїм батьком. Вони раді б із серця як найскоріше поїхати й замешкати зо своїм батьком. Вкінці приходить лист від батька. В листі той описує, який гарний той край, де він тепер знаходиться, описує, яке вони будуть мати гарне помешкання, які чудові овочі в тій околиці, що не можна собі кращих уявити. Вони повинні тільки слухати матери й робити все те, що він їм перед своїм від'їздом наказав. Як він вернеться, то діти, що слухали матері й виконували те, що він приказав, забере з собою до цього красного краю. І що думаєте? Чи не будуть діти слухати своєї матері, чи не будуть виповняти цього, що отець перед від'їздом їм наказав? Вони будуть точно виконувати прикази свого батька й будуть тужити за тим гарним краєм, що до нього отець обіцяв їх забрати.

Так само хотів Ісус Христос! Він наш Отець небесний. Він удався перед нами до неба, щоб приготувати нам помешкання в небі. *„В домі мого Вітця осель много... йду приготувати вам місце. А як відійду й приготую вам місце, знов прийду й візьму вас до себе, щоб ви були, де я“* (Ів. 14, 2). Перед своїм відходом до неба наказав нам Ісус Христос слухати своєї Матері Церкви й заховувати все те, що Він, живучи тут на землі, нам наказав, щоб то заховувати заповіді. *„Коли хочеш увійти в життя сповняй заповіді“* (Мат. 19, 17). А коли Ісус вознісся до неба, то написав до нас листа, а тим листом є св. Письмо Нового Завіту. В тім св. Письмі описує Ісус Христос величність, чудесну красу та невисказане щастя в небі. В тім листі приобіцює нам Ісус Христос, що коли будемо слухати своєї Матері Церкви й будемо заховувати те все, що Він нам перед своїм відходом до неба наказав, то дістанемося до Нього, замешкаємо в тім прекраснім помешканні, що Він нам його приготував, і будемо тішитися тим щастям, що Він тішиться в небі.

Тому ми повинні тішитися тією ласкою та часто й охоче думати про небо. Ми повинні розбудити бажання якнайскоріше дістатися до нашого найліпшого Отця небесного, нашого Спасителя, до неба. Ми повинні охоче заховувати заповіді Божі й слухати нашої Матері Церкви. А хоч би нам нераз у житті прийшлося і тяжко працювати для неба, то пам'ятаймо, що це оплатиться! Хоч, на жаль, люди так не поступають. Щоб заробити кілька золотих, чи кілька долярів, то нераз цілими тижнями й місяцями тяжко працюють і мучаться. А щоб заслужити собі на небо, то їм хоч на коротку молитву не стає часу. З якою тугою і бажанням дивились апостоли, на Ісуса, коли Він возносився до неба! Як часто вони думали про Нього й зідхали за небом.

Для того й ми думаймо часто про небо і взбудуймо часто бажання дістатися до нього. Просім і благаймо Ісуса Христа, щоб взяв нас до неба. А коли ми будемо про це Його просити, то колись скаже до нас: *„Прийдіть благословенні мого Вітця, наслідуйте приготуване вам царство“* (Мат. 25, 34). Амінь.

ЗІСЛАННЯ СВ. ДУХА.

*І наповнилися всі Духом свя-
тим і почали говорити різними
мовами, як їм Дух давав промов-
ляти. (Діян. 2, 4).*

Десятого дня по Христовім Вознесенні були жидів-
ські Зелені Свята. Всі апостоли враз із Пр. Дівою Ма-
рією зібралися в одному домі й молилися. Несподівано
почули в кімнаті шум, наче б повіяв буйний вітер, а над
їх головами показались огненні язики. Тоді всі апостоли
дістали ласку св. Духа й почали говорити різними мо-
вами, що їх досі не знали.

В Єрусалимі зібралось тоді багато жидів з різних
країв. Вони почули шум у домі, де були апостоли, і зій-
шлися кругом нього. Апостоли вийшли до них і почали
говорити різними мовами. Люди сміялися з апостолів,
кажучи, що вони п'яні. Але св. Петро виступив наперед
і промовив: „Не думайте, що вони п'яні, бо це сповнилось
давнє пророцтво. Мужі Ізраїля! Ви розп'яли Ісуса, що
вславився між вами великими чудами. Та Бог воскрес
Його. Він знісся на небо й тепер зіслав св. Духа, як самі
бачите й чуєте. Тому нехай знає весь ізраїльський на-
род, що Ісус, що Його ви розп'яли, є Спаситель і Господь
всього світа“. Люди, захоплені цією наукою, питали апо-
столів: „Браття, що нам робити?“ Петро промовив:
„Покайтеся й охристіться всі в ім'я Ісуса, тоді простяться
вам гріхи й дістанете дар св. Духа“.

Того дня прийняло хрищення коло 3000 жидів. На
цю пам'ятку святкуємо сьогодні Зіслання св. Духа або
Зелені свята.

І коли ми тепер зібралися просити ласки св. Духа,
застанівся в нинішній науці:

1. Мова або народність походить від Бога.

2. Бог хоче, щоб ми рідною мовою служили Йому й своєму народові.

Ми може ще ніколи не спинялися над тим, звідки на світі взялося стільки різних народів і мов?

Св. Письмо нам каже, що коли по створенні світа земля була вже зовсім упорядкована й можна було на ній жити, сказав Господь Бог: „Сотворім чоловіка на наш образ і подобу і нехай володіє над... всією землею“ (Бит. 1, 26). Від тієї хвили почав чоловік жити. Бог назвав його Адам.

Однак не було на землі створіння рівного Адамові, тому сказав Господь Бог: „Не добре бути чоловікові самому: сотворім йому помічника, подібного йому“ (Бит. II. 18).

І зіслав Бог на Адама твердий сон, вийняв із нього одно ребро й створив з нього жінку. Бог поблагословив їх і сказав: „Ростіть і множіться, і наповнюйте землю, і володійте нею, і пануйте над морськими рибами, і небесними птицями, і всіми звірятами, що рухаються по землі“ (Бит. 1, 28). А на іншому місці св. Письмо говорить: „І сотворив з одного весь рід людський, щоб мешкав по всій лиці землі“ (Діян. 17, 26). „І була земля — одні уста, і одна мова“ (Бит. XI. 1).

Але коли потім потомки Адама розрослися у велике плем'я і в своїй гордості задумали збудувати місто й вежу таку, що її верх досягав би до неба, Бог помішав їх мову. Люди перестали себе розуміти й уже не могли докінчити будови вежі. Вони розійшлися по різних землях, а місто, що збудували, назвали Вавилон, т. зн. помішання.

Що так воно було, тоб то, що цілий рід людський походить від Адама, вказує нам і наш розум. Всі люди мають ті самі властивості тіла, як: *організм, постава, будова людського тіла, природу хоріб і тривання життя*. Що до краски тіла, головню різниці черепів, інтелігентности й моральности — то це не вказує на більшість прабатьків, бо це все залежить від обставин і кліматичних умовин.

Про це саме свідчать: традиція св. Отців, згода богословів і Церкви, як також бачимо це з догматів про гріх первородний і відкуплення роду людського.

Тому те, що ми сини чи доньки українського, польського, російського, німецького чи іншого народу — сам Бог в остаточній основі призначив, бо в своїй премудрості створив ті народи. А це до котрого народу ми маємо належати, управильняє інший закон Божий, що має примінення при кожному уродженні. Бо народність стверджується по батьках. Народність є отже дар Божий, що його кожному вкладає Бог вже до колиски. І цей дар Божий має могуче значення для кожної ново-народженої людини на ціле життя. В нім об'являється закон Божий для нас! В нім зарисовується дорога для нашого будучого життя. Як українці, маємо йти дорогою нашого життя, як українці, маємо серед українців і інших народностей виконувати обов'язки нашого стану.

Другий дар, що наділяє нас Бог нероздільно з нашою народністю, то дар рідної мови. Наша мати згинулася над нашою колискою, вона розмовляла з нами, вона висловлювала свої почуття, вона говорила до нас матірньою мовою. Наша мати колисковими піснями навівала на нас, діток своїх, незабутній чар рідної мови. А чого не доконали матері, доконали бабуні й няні.

Наше перше слово, що ми його підслухали, що ми зачали його зміст розуміти, то було слово нашої рідної матері, то була перша наша рідна мова. І перше слово, що ми його творили, що ми його щебетали, було наслідування матірнього голосу, було наслідуванням матірньої мови, було першим нашим українським словом, було першою нашою українською мовою.

І чи ми розуміємо глибокий зміст рідної, матірньої мови? Чи ми розуміємо що вона значить?

В ній криється найглибший зміст для нас. Вона нероздільна з матірньою любов'ю, батьківською хатою, з нашими приятелями молодих літ, з нашою радістю й нашим щастям. Наша українська, матірня мова була тією мовою, що нею ми вчилися до Бога говорити, до Бога молитися. Бо коли ми були ще маленькі, наша мати складала нам руки й вчила нас першої молитви.

А й сьогодні, хоч уже може десятки років минуло, молимося найщиріше до Бога матірньою мовою. Вона має саме ті слова, що ми їх потребуємо, щоб висловити найсвятіші і найвищі почування, щоб висловити нашу радість й наш жаль! А коли ми колись рівно ж висловимо при кінці нашого життя останнє слово, то це буде теж наше матірнє слово. Іншими словами, наша матірня мова — це наша рідна мова почавши від колиски аж до гробу. Така є воля Божа! Так записано в св. Письмі, в четвертій заповіді Божій: „Шануй свого батька й свою матір, щоб тобі було добре і щоб ти довго прожив на землі“⁴. І як ми могли б шанувати нашого батька, любити нашу матір, коли б ми погорджували тим, що для них було святе й непорушне? Коли б ми погорджували тим, що вони нам в спадщині, як найбільший скарб, передали? Для того остерігає нас незабутньої пам'яті наш поет Т. Шевченко:

*„Не цурайтесь того слова,
Що мати співала,
Як малого сповивала,
З малим розмовляла“.*

А інший наш поет, Сидір Воробкевич, так пише про рідну мову:

*„Мово рідна, слово рідне!
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Тільки камінь має.*

*Як ту мову забувати,
Що нею учила
Нас всіх ненька говорити,
Ненька наша мила?*

*От тому шануйте, діти,
Рідну нашу мову
І навчайтесь розмовляти
Своїм рідним словом“.*

Та не тільки, що мова чи народність походить від Господа Бога — Бог хоче, щоб ми рідною мовою служили Йому й своєму народові. Це бачимо з того, що коли на Зелені Свята апостоли дістали ласку св. Духа, то почали говорити різними мовами, що їх досі не знали. Відтепер вони йдуть у світ і навчають людей мовою даного народу.

Що така була воля Божа, те бачимо ще й з того, що коли в 862 р. прийшли до Царгороду, до св. Кирила й Методія послали з Моравії й просили, щоб вони прийшли до них проповідувати Слово Боже, то св. Кирило так сказав: „*Я знеможений і слабий, але на таку роботу піду. Тяжко буде проповідувати їм віру, коли не мають ніяких письм ані книг рідною мовою*“⁴¹.

Що така є воля Божа, то бачимо також і з слів Св. Отця Папи Урбана VIII, звернені до нашого народу: „*О, мої Українці, через вас надіюся повернути Схід*“.

Та Бог хоче, щоб ми не тільки рідною мовою служили самому Йому, але й своєму народові. Доказ на те дає нам біблійна історія Старого й Нового Завіту. Мало котрий народ так сильно й ніжно був прив'язаний до своєї нації, як вибраний народ ізраїльський. „*Над ріками вавилонськими, там ми сиділи й гірко плакали, згадуючи Сіон*“⁴² — які глибокі й патріотичні почування пробиваються в цій простій, але такій чутливій псалмі!

Коли народ ізраїльський під горою Синай відвернувся був від правдивого Бога та вклонявся золотому теляті, то звернувся Мойсей в гарячій молитві до Бога й так сказав: „*Благаю, ці люди провинилися дуже великим гріхом, і зробили собі золотих богів; або прости їм вину, або як (цього) не зробиш, викини мене з твоєї книги, яку ти написав*“ (Ісх. 32. 31).

А псалмоспівець Давид каже: „*Коли забуду тебе, Єрусалиме, нехай праву руку мою відніме в мене. Нехай язик мій прилипне до піднебіння мого, коли не згадаю тебе*“ (Пс. 136. 5).

Яке глибоке національне почування проявляється у Пр. Діви Марії в її прегарній пісні, коли каже: „*Прийняв Ізраїля, свого слугу, й спогадав на своє милосердя, коли говорив до наших отців Авраама й його сімені повіки*“.

А якою глибокою любов'ю до свого народу й батьківщини горіло Ісусове серце! Хоч його діло відкуплення роду людського було призначене в першій мірі для цілого світу, для всіх народів землі, то ціле своє життя і цілу свою діяльність ставить в рами своєї батьківщини. Ісус Христос говорить й навчає мовою свого народу. Свої науки вбирає в порівняння й прикти, що їх бере з природи своєї батьківської землі, історії та звичаїв свого ізраїльського народу. Він відчуває долю й недолю свого народу: *„І як приблизився, побачивши місто, заплакав над ним, кажучи: Коли б і ти бодай у цей твій день зрозуміло, що для твого спокою, та нині закрите це від твоїх очей. Бо прийдуть дні на тебе і обложать тебе твої вороги окопами і обступлять тебе і стиснуть тебе звідусюди. І з землею зрівняють тебе і твої діти, що в тобі, і не зіставлять камінь на камені в тобі, бо не зрозуміло еси часу твого навіщання“* (Лук. 19. 41).

Що Бог хоче, щоб ми рідною мовою служили Йому й своєму народові, це бачимо з того, що коли треба було промовити до совісти гнобителя християн Савла, вченого й знавця кількох мов, то Христос звернувся до нього рідною Савлові жидівською мовою: *„Коли ми всі попадали на землю, я почув голос, що й говорив до мене єврейською мовою“* (Діян. 26. 14).

А св. апостол Павло в листі до Коринтян каже: *„В церкві волю п'ять слів сказати моїм розумом, щоб і других навчити, як десять тисяч слів незрозумілою мовою“*⁴.

Патріотизм Христа перейняла й Церква католицька. Вона його не тільки задержала, але його боронить і освячує. Церква Христова полишає кожному народові його питомі властивості, розважно й щиро примінюється до кожного народу зосібна. Вона полишає кожному народові його прадідні богослужебні обряди й звичаї. Вона домагається й боронить те, щоб кожному народові проповідувати Євангелію його рідною мовою. Так Церква католицька для своєї краси потребує, щоб її вірні різними мовами й різними обрядами величали Всевишнього. Вона зберігає національні питоменності народів, відданих їй опіці, а природну любов до нарóда й до батьківщини підносить до християнської чесноти.

Хто отже занедбує свою народність і свою рідну мову, той чинить гріх проти четвертої заповіді Божої й руйнує порядок Божий, установлений св. Письмом.

Пізнавши так, що кожна мова чи кожна народність походить від Бога, і що Бог хоче, щоб ми рідною мовою служили Господу Богу і своєму народові, спитаймо себе, що ми маємо, як добрі христіяни-католики й українці робити? Відповім коротко: Учімся того від нашого Спасителя. Він спішив до хорих і опущених свого народу і ніс їм поміч на кожному кроці. Він бере живу участь у святах свого народу і терпить його долю й недолю. Він молиться за свій народ і плаче над його занепадом, хоч Його ділом було відкуплення цілого світа. Тому й ми любім свій народ, як Ісус свій нарід полюбив. Працюймо для свого народу, як Ісус для свого народу працював. Але працюючи для своєї нації й для свого народу, не забуваймо й за Того, що дав нам цю народність. Наша народність повинна бути головно тими рамами, що в них повинні ми вмістити своє життя, а не остаточною його ціллю, бо нею є й буде тільки сам Бог і Його св. воля. Перецінювання власної національності провадить до пониження й ненависти чужого народу, а це провадить до війни, кровопролиття, непорозумінь і незгоди між народами, що їм усім Господь Бог призначив на цій землі відповідне місце. А як любити чужинців, навчає нас Ісус Христос у своїй причті про милосерного Самарянина, що лічить жида. І так як Христос-Спаситель пригортав до Свогого люблячого Серця навіть ворогів і грішників, так і ми сіймо до-вкруги себе поєднання, згідливість та любов. Амінь.

ПРАЗНИК ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ.

„Сотворім чоловіка на наш образ і подобу“ (Бит. I. 26).

В небі царствує від віків Бог Отець, Бог Син і Бог Дух святий, цебто Пресвятая Тройця. Ті три Особи Божі є одна неподільна істота, один Бог, і тому зовсім рівні. Отець так само, як Син, незмінний, вічний, всюдиприсутній, і т. ін. Син є так само дійсний Бог, незмінний, вічний, всюдиприсутній, і т. д. Дух святий є так само, як Отець і Син, дійсний Бог, незмінний, вічний, всюдиприсутній, і т. ін. Отець, Син і Дух святий, як Божі Особи, від себе різні, Отець інший як Син, Син інший як Дух святий, а Дух святий інший як Отець і Син. Бог Отець не походить від нікого; існує від віків сам від себе. Бог Син роджений (несотворений) у вічній любові, перед всіма віками від Бога Отця. А з любови Бога Отця і Бога Сина походить св. Дух. Та все ж таки є один Бог, а не три! І одна тільки Божа природа, одна істота й одне діяння, бо так учить виразно Боже Об'явлення: „...є три, що дають свідощтво (про Пр. Тройцю) на небі: (Бог) Отець, (Бог) Слово (т. зн. Бог Син) і Дух святий, і сі три є одно“ (Ів. I. 5. 7). Ісус Христос казав христити в ім'я Пресв. Тройці: „Ідіть отже, навчайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і святого Духа“ (Мат. 28. 19). Що правда, ми приписуємо кожній Особі Божій інше діяння, бо пр. кажемо, що Бог Отець створив світ, Бог Син відкупив, а Бог Дух святий освятив його, то одначе є це тільки такий спосіб людського вислову, щоб тим краще відрізнити між собою три Божі Особи. А насправді діяння Пр. Тройці одне. Звичайно, слабий людський розум не може цього належно зрозуміти. Легше перелляти ціле море до маленької ямки, як сказав ангел до св. Августина, ніж зрозуміти своїм об-

меженням розумом тайну Пресвятої Тройці. Однак людський розум старається розкрити цю велику тайну нашої св. віри, бо в ній добачує найвище добро, справжнє своє життя й свою мету. І воно не проти нашого розуму, тільки понад його сили, бо вже в самій природі людській стрічаємо подібність до триєдиного Бога. І тому в нинішній науці застановімся:

1. *Людина створена на образ і подобу Пр. Тройці.*
2. *Як нинішній світ старається цей образ і подобу людини до Пр. Тройці замазати.*

Ми вже не раз застановлялися над тим, що людина — то образ і подоба Божа. Господь Бог вдихнув людині безсмертну душу і цим створив його на свій образ і подобу. Та коли ми застановляємося над тайною Пр. Тройці, то несамохіть насувається нам на гадку наша християнська родина, що носить на собі певного рода образ і подобу Пр. Тройці. Колись на початку світа, при створенні чоловіка, сказав Бог: „Сотворім чоловіка на наш образ і подобу“ (Бит. 1. 26). Ці слова можемо рівнож віднести і до створення Божого діла — родини. Бо так, як незрозуміла є тайна Пр. Тройці, так і одність родини не можна вповні нашим розумом зрозуміти. В Пр. Тройці є, що так скажу, головою Бог Отець. Він є вічний, незмінний, всюдиприсутній, створитель і володар неба й землі. Ми Його називаємо Отцем, бо нас створив, а також тому, що Ісус Христос навчив нас до Нього молитися: „Отче наш“... Але Він і дійсний Отець для Бога Сина, бо Син Божий роджений з любови перед віками від Бога Отця. Як Бог Отець, кажучи по-людськи, є голова в Пр. Тройці, так і муж голова родини. Він „є образом і славою Божою“ (І. Кор. 11. 7) як каже св. апостол Павло. Також і жінка походить від Бога, але не безпосередньо, як чоловік, тільки посередньо із лівого ребра чоловіка. „І зіслав Господь Бог твердий сон на Адама, і як він заснув, взяв одно з його ребер і заповнив його місце тілом. І сотворив Господь Бог із ребра, що його взяв з Адама, жінку і привів її до Адама. І сказав Адам: Отсе кість із моїх костей, і тіло з мого тіла; вона буде зватися жінкою, бо її взято від мужа“ (Бит. II. 21).

І чи нема тут деякої подібності до походження Бога Сина від Бога Отця? Бо так як друга Особа Божа, Бог Син роджений з любови від Бога Отця, та все ж таки є один Бог, так і в родині, чоловік і жінка злучені у св. любові нерозривними зв'язками супружними в одно, як каже св. апостол Павло: „Длятого покине чоловік батька й свою матір і прив'яжеться до своєї жінки, і буде двоє в одно тіло“ (Еф. 5. 31). А Св. Отець Пій XI. в своїй Енцикліці про християнське подружжя каже: „Через подружжя злучуються отже душі й зростають із собою; а зростаються скоріше й тісніше як тіла, і то не переминаючим потягом змислів і почувань, але розважним й сильним приказом волі. А з цього з'єдинення душ повстає з Божого заряду свята й непорушна зв'язь“.

Тому справедливо, каже далі Св. Отець Пій XI., рішив торжественно Тридентський Собор: „Що цією зв'язею злучується і в'яжеться тільки двоє, навчав дуже ясно Христос Господь, кажучи: А так вже не є двоє, але одно тіло“.

В Пресв. Трійці з любови Бога Отця й Бога Сина походить Дух святий, третя Особа Божа. А всі три Особи Божі, Отець, Син і Дух святий, злучені разом через любов Божу так нерозривно й тісно, що творять тільки одну істоту.

Подібно й в родині! Так як з любови Бога Отця й Бога Сина походить Бог Дух святий, третя Особа Божа, так з любови чоловіка у св. звязі в св. Тайні Супружества, з цієї одности сердець, їх душі й тіла походить нове життя, яко третя особа родини — дитя. „І сотворив Бог чоловіка, на свій образ; на Божий образ сотворив його, мушину й жінку сотворив їх. І благословив їх Бог і сказав: Ростіть і множіться, і наповняйте землю, і володійте нею“ (Бит. I. 27). А св. апостол Павло каже: „Хочу отже, щоб молодші віддавалися, родили діти, були господинями“ (I. Тим. 5. 14).

Отець, мати й дитина між собою різні особи, але тільки одна родина й одність в любові. Чи ж це не гарний образ і подоба Пр. Трійці?

„Тому треба з глибини душі подивляти мудрість, святість та доброту Бога, що передусім через чисте подружжя з'єдинення так надзвичайно багато зробив і для

достоїнства, як також для щастя подругів і для удержання та розмноження людського роду“ (Енци. Пія XI.).

А тепер спитаймо: Як нинішній світ старається цей образ і подобу християнської родини до Пр. Тройці замазати?

Святейший Отець Пії XI. у згаданій своїй Енцикліці про християнське подружжя каже, що з боєм серця приходитьсь нам дивитись на пониження й загальну поневірку, що її дізнає в теперішніх часах християнське подружжя, цебто християнська родина. Бо вже не потаємно, скрито, але публично, з безстыдною щирістю топчеться й осмішується святість подружжя: живим словом і друкованим, в театрах, романах, еротичних оповіданнях і сатирах, кінах, радіових викладах, всякими взагалі новочасними винаходами. Розводи, чужолоства, прерізнi проступки похваляються, або представляються так принадно, якби не було в них нічого грішного, ані ганьблячого.

Дальше каже в тій самій Енцикліці Св. Отець Пії XI., що сьогодні являються різні видавництва, що видають себе за наукові, а в дійсності вони під покришкою науковости стараються тільки здобути довір'я у читачів, щоб легше впоїти в людей свою неправдиву науку. Вони навчають, ніби подружжя то людська видумка, то перестарілі пересуди предків, а не установа, що її створив Творець природи, а Христос Господь підніс до гідности св. Тайни.

Ба, що більше! В нинішній большевицькій Росії, і в декотрих інших комуністично-соціалістичних краях усунули церковні вінчання, мовляв, воно не відповідає духови часу, а видумали нові форми подружжя: часове, пробне і товариське. Взаїмну і тривалу любов, підставу подружого щастя, хочуть заступити якоюсь припадковою гармонією успосіблення і рівністю характеру, що називають симпатією. А щоб своїм закликам надати якоїсь принади, то кажуть, буцім то вони виповіли боротьбу „жіночій неволі“ та проповідують повну рівність жінок і чоловіків під гаслом т. зв. еманципації.

Ці вчителі неправди забувають про те, а правильніше не хочуть знати, що саме християнство визволило

жінку з такої неволі й зрівняло її з чоловіком. Християнство признало, що в жінці така сама душа, як і в чоловіка й знесло многоженство, а разом освятило зв'язок двоє людей, завівши подружжя, як св. Тайну. Саме християнство забезпечило жінок від надужиття, кривди і злочинів, що діялися в многоженстві. Християнство наложило на чоловіка обов'язок відповідальності за жіночу честь, та обов'язок опіки й вірності аж до смерти.

Та на тім не кінець! Коли бодай оком кинемо на нинішню родину й на нинішні модерністичні подружжя, то скоро переконаємося, що дитина вже давно перестала бути в родині ознакою ласки й благословення Божого. Щороку маліє число уродин, а збільшується число злочинів перед будучим життям. Тому мовчати було б хіба великим злочином.

З відразою згадуємо про злочин Ірода царя, що його він допустився на дітях у Вифлеємі, а не зважаємо на те, що цей сам ганебний злочин одержав вже нині серед найширших і найзначніших кругів громадянства своє право горожанства, а досвідчені матері передають його своїм виходячим заміж дочкам, як добру науку.

Загально говорить, що нинішнє убожество змушує до обмеження потомства; для багатьох прямо неможливо вижити і виховати більше дітей. Це правда, що часи тяжкі. Але чи господарчий занепад дійсно причина занепаду уродин? Де ми знайдемо найбільше бездітних людей? Чи серед верстви бідних, чи серед багатів? Не нужда й біда, але розкіш і життя понад стан був, є і буде найбільший ворог дитини.

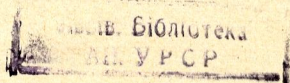
А дехто старається виправдати це тим, що роблять то для здоров'я жінки! А поправді (фактично) скільки жінок через такі операції зійшло зі світа. Або які наслідки полишають такі операції на нещасних жінках, цього ніде не говорить! І хоч би навіть лікарі цього не твердили, то ясне як сонце, що такі операції — то насилування природи, що жорстоко мститься на самій природі. Зрештою, це відвічний закон Божий. А закона Божого ніхто не може змінити. Він позістанеться незмінний на віки.

М. Д. Родина, що є подоба Пр. Тройці, повинна бути і в своїм внутрішнім житті святістю, раєм і небом на землі. А буде вона ним тоді, коли наші родини будуть жити божим життям. Без сумніву, що не раз тягар родини, головню в нинішніх ненормальних часах, є дійсно понад сили. Однак пам'ятаймо про те, що теперішні часи неприродні, бо пр. в однім місці люди палять збіжжя чи викидають до моря, а в іншому місці панує страшний голод. Не забуваймо рівно ж і про те, що здорове потомство виховується, можна сказати, незмалъ само і вміє досконало в світі перебиватися. Те, що приходить на світ неспосібне до життя, мусіло бути в хвилі зачаття зіпсуте, або принести на світ одідичені прогріхи. Ба, що більше! Історія життя каже, що звичайно всі велети духа, великі дослідники, учені й святі походили з убогого роду і з таких родин, що мали численне потомство. Напр. св. Катерина Сієнська була 25 дитиною її батьків. Св. Ігнатій Льойоля мав десять братів і сестер. Великий фізик Францєнгофер був десятою дитиною. Великий поет Лєсінг — тринадцятою. Венямін Френклін, винахідник громозводу, мав 17 братів, і т. д. А більша частина наших діячів і письменників, це рівнож діти убогих рільників чи навіть зарібників, що вийшли з чисельних родин. Для них не стало вже місця в батьківському домі і тому вони в холоді й голоді покінчили не раз високі школи і заняли важні місця серед нашого громадянства. Зрештою будьмо певні, що всемогучий Бог, покликавши нас до життя за нас і дбає.

„Не журітьсѧ вашою душею, що вам їсти або пити; ані вашим тілом, у що одягнутисѧ. ...Глядіть на птиці небесні, що не сіють, ані не збирають у стодоли, а ваш Отець годує їх; чи ви не много ліпші, як вони? Подивітьсѧ на пільні лелії, як ростуть; не працюють, ні прядуть. Кажу вам (каже Христос), що ані Соломон у всій своїй славі не одягався так, як одна з них. Коли ж пільну траву, що сьогодні єсть, а завтра вкидаєтьсѧ її у пїч, Бог так одягає, оскільки ж більше вас, маловірні? Не журітьсѧ отже, кажучи: Що їсти-мемо, або що пити-мемо, або в що одягнемосѧ? (Бо) ...знає прецінь ваш Отець небесний, що вам треба всего“ (Мат. 6. 25).

Той, що з нічого створив світ, що п'ятьома хлібами і двома рибами нагодував п'ять тисяч люда, крім жінок

і дітей і ще позістало дванадцять повних кошів залишків, знайде спосіб, щоб прогородувати і людей, що колинебудь будуть жити на землі. От давніше по наших селах менше було людей, люди мали більше землі, а все ж таки їли траву, панував страшний голод. Тепер більше людей, менше люди мають землі, а ще кропиви чи іншого буряну не їдять! А коли десь і їдять, то не з вини Господа Бога, але з вини самих людей. Для того пам'ятаймо про слова Христові: *„Шукайте ж перше царства Божого і його правди, а це все доложиться вам“* (Мат. 6. 33). Амінь.

Знати свою літературну мову—обов'язок кожного.

ВИЙШЛА НОВА КНИЖКА ПРОФ. Д-РА І. ОГІЄНКА:

„СЛОВНИК МІСЦЕВИХ СЛІВ У ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ НЕ ВЖИВАНИХ“

Ціна з пересилкою 1 зл. 50 гр. 156 стор.

Адреса: Варшава, вул. Стальова 25 м. 10.

рл 450

і. Бугера

Науки на свята